

RIMBO CENTRUM

DEL 1-BYGGNADSKLASSIFICERING

2020-03-16

UPPDRAGSNAMN

Rimbo centrum- Byggnadsklassificering och utvecklingsförslag

DATUM

2019-03-16

UPPDRAGSNUMMER

10299524

BESTÄLLARE

Norrtälje Kommun

UPPDRAGSANSVARIG

Mina Karlsson

HANDLÄGGARE

Emil Bergsten Lilja, bebyggelseantikvarie
Anna-Clara Ramström, bebyggelseantikvarie

INNEHÅLL

Uppdrag, syfte & metod	4
Utredningsområde & Avgränsning	5
Särskilt värdefulla byggnader	7
Byggnadsklassificering	8
Att värdera bebyggelse	10
Byggnadskatalog	11

INTRODUKTION

Uppdraget & syfte

WSP har fått i uppdrag av Norrtälje kommun att utreda de kulturhistoriska värdena i Rimbo centrum. Arbetet är en vidareutveckling av tidigare PM *Rimbo Kulturmiljöutredning och landskapsanalys* (november 2019), och fokuserar på Rimbos stadskärna.

Syftet med utredningen är att ta fram ett funktionellt underlag för fördjupad översiktsplan. Underlaget ska ge förutsättningar för att bevara och stärka Rimbo centrum kulturhistoriska värden och på så vis berika kommande planering och utveckling av orten.

Uppdraget består av två delar.

DEL 1-BYGGNADSKLASSIFICERING

En kulturhistorisk klassificering av tio byggnader i Rimbo centrum som enligt tidigare utredning *Rimbo Kulturmiljöutredning och landskapsanalys* (november 2019), klassats som särskilt värdefulla.

Den byggnadsantikvariska bedömningen skapar en nyanserad bild genom att beskriva varje byggnad med en fördjupad motivering av dess historia, bärande karaktärsdrag samt kulturhistorisk relevans och potential ur ett stadsutvecklingsperspektiv.

DEL 2-UTVECKLINGSFÖRSLAG

Resultatet av klassificeringen i Del 1 används som underlag för att anpassa föreslagna strukturplan/visionsskiss för Rimbo centrum, framtagen av Space scape i samarbete med Norrtälje kommun (Oktober 2019).

Omarbetning av den föreslagna strukturplanen görs för att ta hänsyn till identifierade kulturhistoriska värden i Rimbo centrum och arbetet sker i dialog med Norrtälje kommun.

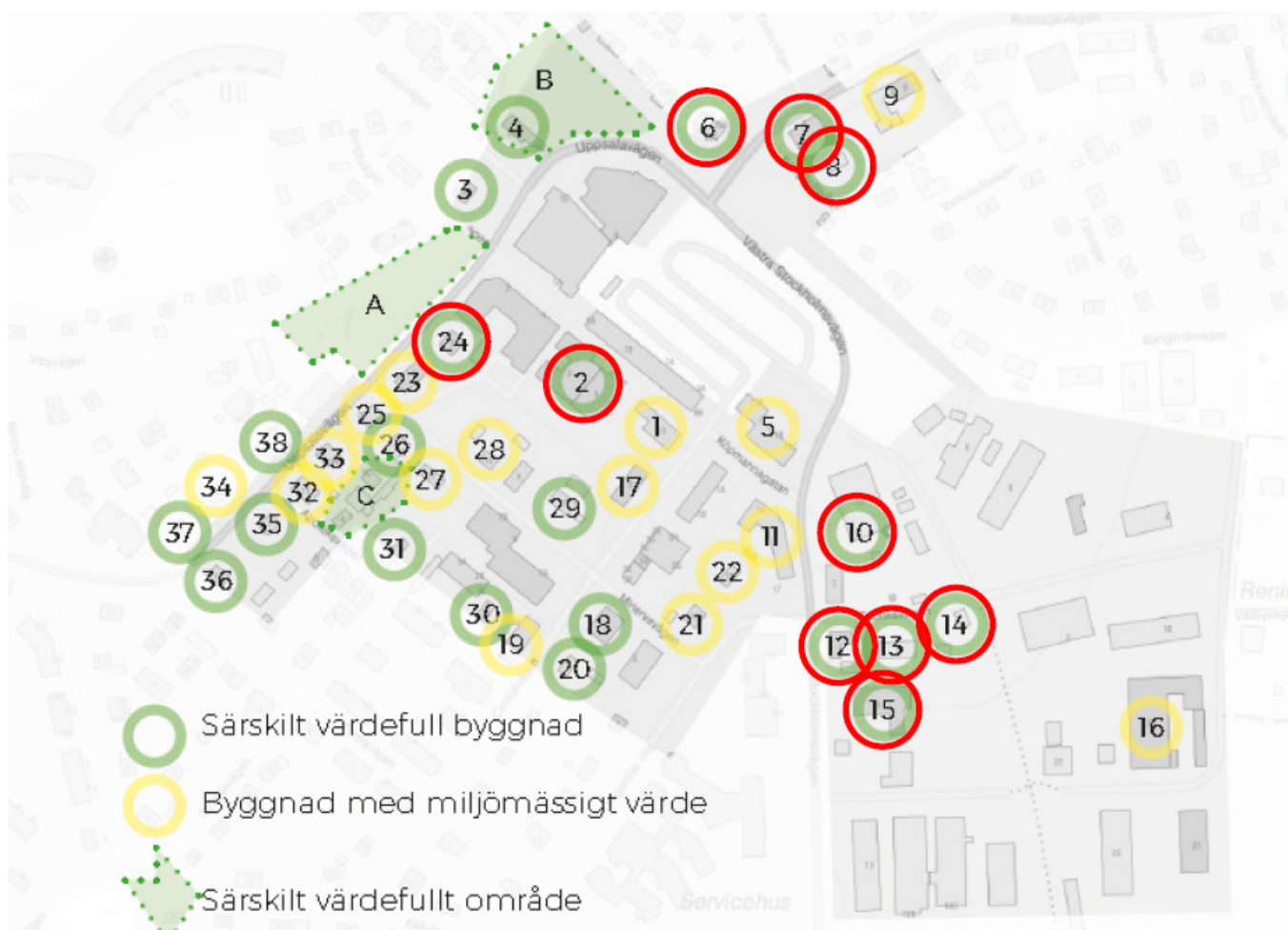
Den kulturhistoriska utredningen och värderingen genomförs enligt Riksantikvarieämbetets **Plattform för värdering och urval**, Värderingen görs i tre steg.

I det första steget avgränsas en berättelse, vilken utgörs av en tids- eller processkontext eller en blandning av dessa båda. I det andra steget identifieras vilka uttryck som är bärande och möjliggör att berättelsen är utläsbar. I detta steg ingår även en bedömning i vilken grad miljön återspeglar berättelsen och hur relevant berättelsen är. I det tredje steget bedöms det kulturhistoriska värdet utifrån lagstiftningens begrepp.

Utredningsområde och Avgränsning

Utredningsområdet avgränsas i denna del till de tio på kartan markerade enskilda byggnaderna samt stadsrummet i dess direkta närhet. Större landskapsrum och samband med övrig bebyggelse har inte behandlats.

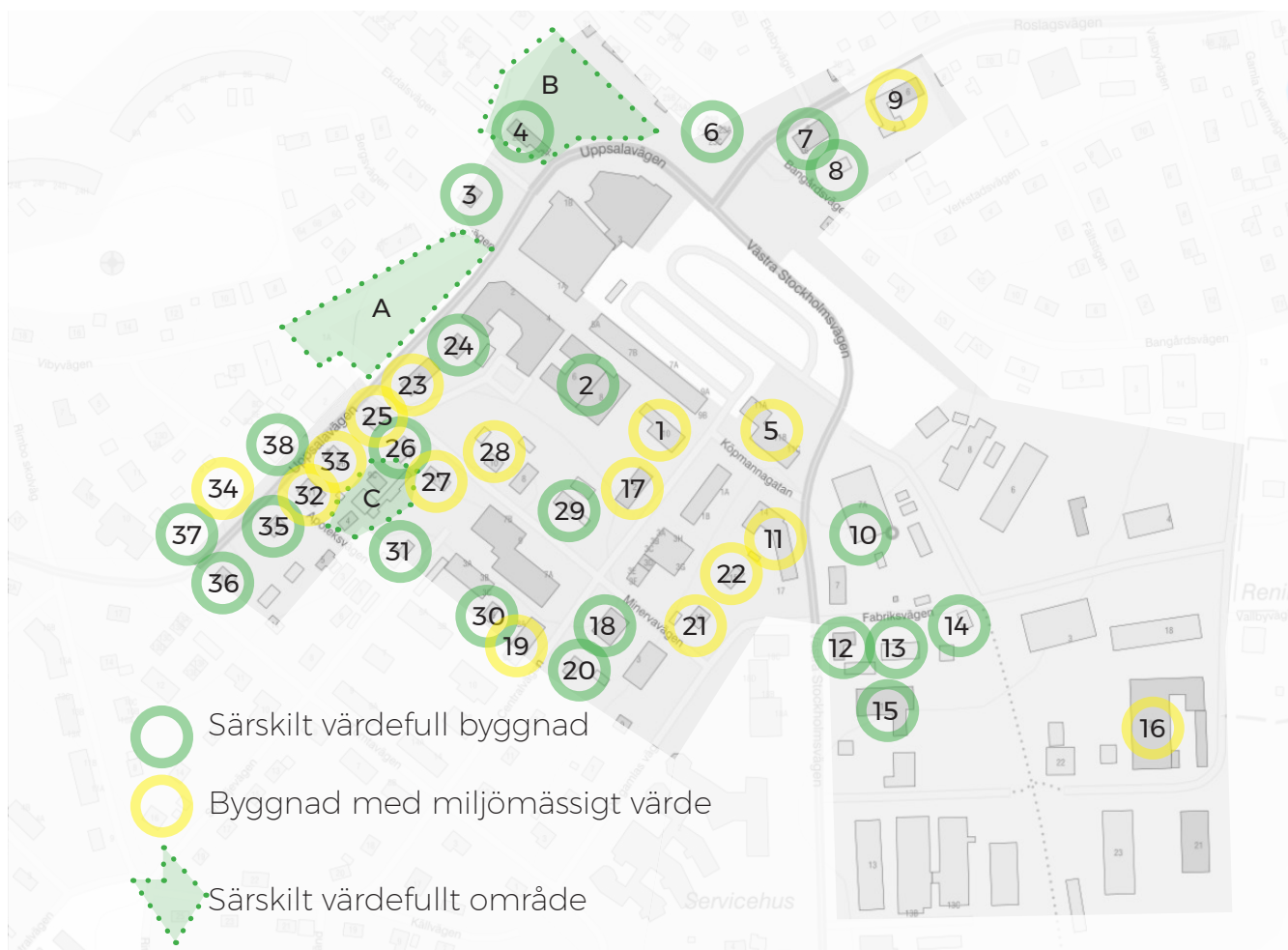
Särskilt värdefulla byggnader

Nationella kulturmiljömål

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Byggnadsklassificering Centrala Rimbo

<ul style="list-style-type: none"> A: Parken B: Stationsområdet C: Uthusbebyggelse i kvarteret Snickaren 	<ul style="list-style-type: none"> Särskilt värdefull yta Särskilt värdefull yta Särskilt värdefullt bebyggelseområde
--	---

<ul style="list-style-type: none"> 1: Bagaren 9 2: Bagaren 7 & 8 3: Läkaren 12 4: Stationshuset 5: Konduktören 1 	<ul style="list-style-type: none"> Miljömässigt värde Särskilt värdefull Särskilt värdefull Särskilt värdefull Miljömässigt värde 	<ul style="list-style-type: none"> 6: Sperlingen 1 7: Ringduvan 1 8: Ringduvan 1 9: Ringduvan 14 10: Galten 1 	<ul style="list-style-type: none"> Särskilt värdefull Särskilt värdefull Särskilt värdefull Miljömässigt värde Särskilt värdefull
---	--	---	--

11	Muraren 4 & 9	Miljömässigt värde
12	Kornboden 8	Särskilt värdefull
13	Kornboden 2	Särskilt värdefull
14	Kornboden 3	Särskilt värdefull
15	Kornboden 17	Särskilt värdefull
16	Rimbo-Vallby 5:83	Miljömässigt värde
17	Bagaren 10	Miljömässigt värde
18	Sion 1	Särskilt värdefull
19	Släggan 10	Miljömässigt värde
20	Sion 4	Särskilt värdefull
21	Muraren 6	Miljömässigt värde
22	Muraren 5	Miljömässigt värde
23	Bagaren 3	Miljömässigt värde
24	Rimbo-Tomta 10:31	Särskilt värdefull
25	Rimbo-Tomta 9:7	Miljömässigt värde
26	Rimbo-Tomta 9:7	Särskilt värdefull
27	Snickaren 9	Miljömässigt värde
28	Bagaren 2	Miljömässigt värde
29	Bagaren 1	Särskilt värdefull
30	Släggan 10	Särskilt värdefull
31	Rimbo-Tomta 9:14	Särskilt värdefull
32	Snickaren 5	Miljömässigt värde
33	Rimbo-Tomta 9:6	Miljömässigt värde
34	Viby 4	Miljömässigt värde
35	Rimbo-Tomta 9:16	Särskilt värdefull
36	Snickaren 16	Särskilt värdefull
37	Viby 5	Särskilt värdefull
38	Björkbacken 4	Särskilt värdefull

Värdefull bebyggelse i Rimbo

I de centrala delarna av Rimbo har bebyggelsen totalinventerats i avseende på byggnadernas kulturhistoriska värde. Byggnader som bedöms ha miljömässigt värde och byggnader som bedöms vara särskilt värdefulla har pekats ut.

De byggnader som har miljömässigt värde är viktiga för att Rimbos sammantagna karaktär och kulturhistoria ska kunna upplevas och förstås. Många av dessa byggnader är uppförda kring 1900-talets mitt och har renoverats eller ändrats, men är ändå mycket viktiga för stadsbilden i Rimbo. Vid ändring av dessa byggnader är det särskilt viktigt att vara uppmärksam på varsamhetskravet och hitta lämpliga lösningar som inte ändrar byggnadernas och stadsrummets karaktär.

De byggnader som bedöms vara särskilt värdefulla har ett mycket högt kulturhistoriskt värde och är betydande för att Rimbos historia även i framtiden ska kunna upplevas och förstås. Vissa av de särskilt värdefulla byggnaderna är även viktiga för att förstå hur hela Roslagens järnvägar var uppbyggda och hur transporter och samhället fungerade i ett regionalt perspektiv. Samtliga särskilt värdefulla byggnader har ett starkt lagskydd genom förvanskningsförbudet. Förvanskningsförbudet är dock inget ändringsförbud utan det är de egenskaper och karaktärsdrag som bär värdet som skyddas. Vid ändring eller planläggning bör alltid antikvarisk kompetens krävas, för att säkerställa att värdena inte förstörs. Kommunen bör även vara restriktiv i fråga om rivning, men förvanskningsförbudet är inget rivningsförbud.

Många av de särskilt värdefulla byggnaderna kommer från det tidiga 1900-talet och visar på hur Rimbo växte fram som en stationsort, men det finns även flera byggnader från 1900-talets mitt som är välbevarade och särskilt tydligt visar på hur Rimbo växte och såg ut kring 1950/60-talet. Inventeringen har även identifierat tre ytor/områden som är särskilt värdefulla, dessa områden har höga värden genom att de varit viktiga platser eller har en säregen karaktär som inte går att finna på annan plats i Rimbo.

ATT VÄRDERA BEBYGGELSE

Kulturhistoriskt värde

Begreppet kulturhistoriskt värde definieras i Riksantikvarieämbetets plattform för värdering och urval som ”de möjligheter materiella och immateriella företeelser kan ge vad gäller att inhämta och förmedla kunskaper om och förståelse av olika skeenden och sammanhang samt därigenom människors livsvillkor i skilda tider, inklusive de förhållanden som råder idag”

Kriterier för kulturhistorisk värdering:

1. Möjlighet till kunskap och förståelse

Vilka bärande berättelser finns och hur kan de utläsas?

2. Kulturhistorisk helhet

Hur väl ger miljön en fullständig bild av den större kontexten?

3. Kulturhistorisk relevans

I vilken grad är företeelsen kännetecknande, har utgjort förebild eller har varit särskilt betydelsefull ur ett internationellt, nationellt, regionalt eller lokalt perspektiv?

I den kulturhistoriska analysen har berättelser avgränsats och en bedömning har gjorts av helhet och bevarandegrad samt relevans och därmed sällsynthet, lokalt, regionalt och nationellt. Samt hur väl landskapets tidsdjup går att utläsa. Värderingen av kulturlandskapet visar på vilka karaktärsdrag, egenskaper, uttryck och särarter som är nödvändiga för landskapets läsbarhet och förmågan att förmedla historien.

Särskilt värdefulla bebyggelseområden/allmänna platser

Definitionen för särskilt värdefulla bebyggelseområden/allmänna platser kopplar till Plan och bygglagens begrepp särskilt värdefull, 8 kap 13 § PBL.

Särskilt värdefull byggnad

För att kunna anses som särskilt värdefull krävs att byggnaden särskilt väl belyser ett visst förhållande eller i sitt sammanhang har få motsvarigheter som kan belysa samma förhållande. Få motsvarigheter ska förstås i relation till hela byggnadsbeståndet och ska bedömas utifrån såväl ett nationellt som regionalt och lokalt perspektiv.

Enligt Boverkets föreskrifter kan en byggnad eller ett bebyggelseområde vara särskilt värdefullt om det

- tydliggör tidigare samhällsförhållanden
- tydliggör samhällsutvecklingen
- är en källa till kunskap om äldre material och teknik
- uppvisar särskilda estetiska kvaliteter eller en hög ambitionsnivå för arkitektonisk/konstruktiv gestaltning

Särskilt värdefulla byggnader har bedömts ha ett motsvarande högt kulturhistoriskt värde i förhållande till varandra. Om en byggnad uppfyller lagstiftningens krav för att omfattas av förvanskingsförbudet som särskilt värdefull kan dess värde sägas vara absolut och i nivå med alla andra byggnader som omfattas av samma lagstiftning. För att göra ett urval för bevarande behöver därför andra kriterier eller aspekter tas i beaktande. De byggnader som är utpekade som särskilt värdefulla i tidigare utredning bedöms fortsatt besitta samma värden. I detta arbete preciseras vilka de egenskaper respektive byggnad har som bär upp detta värde. Vidare analyseras djupare vilken relevans utpekade byggnader har.

Bedömningskriterier

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader är en ändlig resurs. Byggnader uppförda före år 1930 utgör idag en bråkdel av Sveriges byggnadsbestånd. De värden de besitter kan inte återskapas då de en gång tagits bort.

Äldre byggnader har genomlevt många tidsåldrar med olika arkitektoniska ideal som oftast adderats och omformat dessa byggnader i olika omfattning. Något yngre kulturhistoriskt värdefulla byggnader har genom sin lägre ålder mer ofta undkommit omgestaltung varför välbevarade exemplar fortfarande är vanliga inslag i vår bebyggda miljö. Detta leder till en diversifiering av hur dessa olika typer av kulturhistoriskt värdefulla byggnader värderas.

- En äldre byggnad, uppförd i en förmodernistisk byggnadstradition, är värdefull i sig trots att senare tider delvis kan ha förändrat dess uttryck i viss mån. Detta just därför att den fortfarande finns och dess ursprung går att utläsa. Det innebär att befintliga ändringar är ”godtagbara”, byggnaden ska ändå bedömas som särskilt värdefull och omfattas av plan och bygglagens 8 kap. 13 §.
- En yngre byggnad bör ställas högre krav på gällande ursprungligt uttryck för att denna ska omfattas av samma lagstiftning. Tillägg så som tillbyggnader som ansluter väl till äldre formspråk och som själva eventuellt bidrar till en utvecklingshistoria ska dock tolereras för att byggnaden ska bedömas som särskilt värdefull och omfattas av plan och bygglagens 8 kap. 13 §.

Vid sidan av en byggnads kulturhistoriska värde som enskild byggnad kan den dessutom utgöra ett betydande element i stadsrummet eller landskapet den finns i och utgöra en särskild resurs därigenom. Det kan till exempel uttryckas i text som att de är ”karaktärsskapande”.

En byggnads relevans handlar om hur viktiga eller ovanliga de är. Detta kan sättas i olika perspektiv, till exempel om det är den enda bevarade representanten för en viss berättelse, om den är särskilt gammal, eller om den blivit väldigt tongivande för en viss utveckling. Denna aspekt kan bidra till att göra en särskilt värdefull byggnad omistlig i en bebyggd miljö.

10. Mjölcentralen

Galten 1

Västra Stockholmsvägen 7A

Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Mejeribyggnaden uppfördes år 1938 och ersatte en äldre byggnad från 1888 med byggnad samma funktion. Placeringen av byggnaden i stadsrummet är ett fysiskt och tydligt uttryck för berättelsen om de förutsättningar järnvägs-etableringen innebar för Rimbos tillkomst. Mejeriet hade till och med ett eget stickspår för lastning av mjölk och andra mejeriprodukter. Än idag går banvallens sträckning att utläsas i närheten av byggnaden.

Mejeriet är i sin exteriör mycket välbevarad till form och material. Dess tegelmurar är intakta, så också fönstersättning med träbågar och skärmtaket i plåt löpandes längs västra fasaden. Den har ett tydligt och stramt arkitektoniskt uttryck med platt tak och skarpa kubiska volymer i horisontell riktning som kontrasteras av den runda och höga murade skorstenens vertikala riktning. Det arkitektoniska formspråket är skarpt modernistiskt med tydliga kvaliteter vilket är anmärkningsvärt tidigt i en mindre ort som Rimbo. Byggnaden berättar på ett tydligt sätt om platsens historiska användning som industriområde intill järnvägsspåren. Den berättar om sin tids byggnadsideal då mycket stor omsorg lades vid utformning och byggnadsmaterial även i industribbyggelse resulterade i klara arkitektoniska kvaliteter. Byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Bärande karaktärsdrag

- Industribyggnad med stram formgivning.
- Fasader av rött tegel, ljust putsad sockel, platt tak, stora portar, skärmtak löpandes längs med fasad ovan lastbrygga.
- Stora fönster i trä som ger mycket ljusinsläpp. Oregelbundet placerade.
- Kraftfull skorsten i tegel markerar särskilt industrikaraktären. Skorstenen är väl synlig i närområdet och skapar en effektfull kontrast mellan dess vertikala riktning och byggnadens horisontella volym.

Kulturhistorisk relevans och potential

Mejeribyggnaden representerar industrietableringen som blev till i samband med järnvägsknuten men särskild koppling till de rika jordbruksmarkerna i närområdet och produkterna detta kunde ge. Mejeriet är en stor byggnad med mycket tydlig modernistisk industrikaraktär som är tongivande i sin närmiljö. Genom sin placering intill Rimbo centrum utgör den ett fondmotiv för den centrala handelsgatan, Köpmannagatan. Den har med sina egenskaper i stadsrummet en mycket hög relevans för bevarande.

Tidigare har byggnaden kallats Mjölcentralen. Byggnaden har en sådan robust karaktär att den bedöms ha stor potential att fyllas med ytterligare nya verksamheter. Byggnaden erbjuder stora ljusinsläpp och en direkt koppling till centrum. Ändringar och ombyggnationer ska ske i samråd med antikvarisk expertis för att garantera att byggnadens värde inte minskar.

12. Snickeriet

Kornboden 8
Stockholmsvägen 9
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden som idag innehåller frisörsalong uppfördes under 1900-talets första årtionden inom industriområdet. Den har sedan sitt uppförande varit snickeriverkstad och sedan flera olika verksamheter. Byggnaden byggdes till i vinkel omkring 1900-talets mitt. Den har sedan dess fasadrenoverats samt fått samtliga dörrar och fönster utbytta.

Byggnaden vittnar om att platsen varit industriområde ända sedan Rimbo's utbyggnad. Den representerar sin tids småskaliga industribebyggelse med hög kvalitet på byggnadsmaterial. Byggnaden bidrar därmed till platsens historiska läsbarhet och ett dåtida byggnadsideal. Byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde, trots sentida renoveringar.

Bärande karaktärsdrag

- Småskalig ekonomibygnad om en våning.
- Sadeltak täckt med tvåkupigt tegel.
- Fasad i träpanel

Kulturhistorisk relevans och potential

Byggnaden ligger i Rimbo's första industriområde. Detta område har använts i detta syfte ända sedan tätortens utbyggande i slutet av 1800-talet och den första stadsplanen från 1900-talets början. Här har olika generationers industribebyggelse kompletterat varandra, ersatts och stått sida vid sida. Den industriella kärnan har idag förskjutits något söder ut. Byggnaden står inom ett kluster av blandad äldre industribebyggelse av olika karaktär. Byggnaden är kraftigt renoverad och tillbyggd. Den har till exempel moderna fönster i avvikande material som inte ansluter till den ursprungliga karaktären. Kornboden 8 är inte den mest välbevarade industribyggnaden i området sett till ursprunglig utformning.

13. Garage

Kornboden 2
Fabriksvägen 7
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden är troligtvis uppförd kring 1900-talets mitt. Den kan ha varit brandstation, den kan också ha fungerat som magasin för varor med koppling till järnvägen intill. Byggnaden utgör en långsmal volym med sadeltak och fasad av träpanel struken med slamfärg. Längs långsidan har byggnaden sex stora träportar. Taket har under senare tid belagts med ett plåttak som i sin form imiterar tegelpannor. Tre takkupor är inklädda i plåt.

Den har en bevarad tydlig karaktär av industribyggnad från 1900-talets mitt med tidstypiska portar och gångjärn. Den representerar sin tids småskaliga industribebyggelse med hög kvalitet på byggnadsmaterial. Byggnaden bidrar därmed till platsens historiska läsbarhet och ett dåtida byggnadsideal. Byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Bärande karaktärsdrag

- Garagebyggnad i långsmal volym om en våning.
- Sadeltak.
- Byggnaden är placerad i närheten av banvallen för järnvägsspåret.
- Fasad stående träpanel struken med röd slamfärg.
- Sex stora sidohängda garageportar i trä längs med byggnadens långsida. De är målade i avvikande kulör från fasaden.

Kulturhistorisk relevans och potential

Byggnaden ligger i Rimbos första industriområde. Detta område har använts i detta syfte enda sedan tätortens utbyggande i slutet av 1800-talet och den första stadsplanen från 1900-talets början. Här har olika generationers industribebyggelse kompletterat varandra, ersatts och stått sida vid sida. Den industriella kärnan har idag förskjutits något söder ut. Byggnaden står inom ett kluster av blandad äldre industribebyggelse av olika karaktär. Byggnaden bedöms i sin exteriör vara väl underhållen. Generellt har byggnader av denna typ god tålighet för att fyllas med nya funktioner som inte påverkar dess exteriör i större omfattning.

14. Magasin

Kornboden 3
Fabriksvägen 7
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden är uppförd som någon typ av mindre magasin eller förvaringsbyggnad i samband med etableringen av järnvägen i Rimbo. Den är uppförd i direkt närhet till tågspåret. Banvallen är bevarad precis bakom byggnaden. Troligtvis är den uppförd under 1800-talets sista år. Byggnaden har en välbevarad ursprunglig exteriör sett till material och form och proportioner. Inga större moderna ombyggnationer eller byte av material verkar ha utförts, förutom igensättande av öppningar med plywoodskivor. Underhållet är dock kraftigt eftersatt.

Byggnaden representerar Rimbos historia som stationsområde kopplad till järnvägen. Byggnaden bidrar genom sin ålder till att visa platsens och markanvändningens tidsdjup från sent 1800-tal. Dess välbevarade karaktär är avgörande i detta. Byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Bärande karaktärsdrag

- Magasinsbyggnad med stomme av trä om en och en halv våning.
- Byggnaden är placerad precis intill banvallen för järnvägsspåret.
- Fasad av liggande träpanel struken med röd slamfärg.
- Enkla dörrar i trä målade i avvikande mörkare kulör.
- Fönsteröppningar täckta av träluckor målade i avvikande mörk kulör. Fönsterinfattning och knutbrädor i avvikande ljusare kulör.
- Sadeltak täckt av tvåkupigt tegel.
- Ingen eldstad.

Kulturhistorisk relevans och potential

Byggnaden ligger i Rimbos första industriområde i direkt närhet till banvallen där järnvägsspåret gick. Industriområdet har använts i detta syfte enda sedan tätortens utbyggande i slutet av 1800-talet och den första stadsplanen från 1900-talets början. Här har olika generationers industribyggnader kompletterat varandra, ersatts och stått sida vid sida. Gemensamt för dem var tillgången till järnvägen. Den industriella kärnan har idag förskjutits något söderut. Byggnaden står inom ett kluster av blandad äldre industribyggnader av olika karaktär.

Byggnaden är bedömd den äldsta bevarade byggnaden med koppling till järnvägen i Rimbo, förutom järnvägsstationen. Skadesituationen i bärande konstruktion är troligtvis betydande. Kostnaden för att återställa byggnaden i brukbart skick bedöms som omfattande.

15. Kaplans konfektfabrik

Kornboden 17
Stockholmsvägen 11
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden uppfördes som Kaplans konfektfabrik kring 1900-talets mitt. Här tillverkades till exempel olika typer av kläder, sportutrustning och regnkläder. Byggnaden är L-formad med en huvuddel med gaveln mot gatan. Denna del är troligtvis något äldre och har stora fönster för att ge maximalt ljusinsläpp i fabrikslokalen. En något smalare och mindre tillbyggnad har adderats i vinkel. Byggnaden har två våningar, flackt tak och fasader i rött tegel. Från taket reser sig en kraftig skorsten, även den i rött tegel. Under 1990-tal har byggnaden fått mindre tillägg i form av entrépartier i postmodernistisk stil med träfasader.

Byggnaden är i övrigt mycket välbevarad i sin exteriör men ursprungliga fönster i trä och fasad i tegel. Dess industrikaraktär är väl avläsbar. Byggnaden visar på ett tydligt sätt sin tids byggnadsideal då stor omsorg vid val av byggnadsmaterial och formgivning lades även på industribyggnader för att de skulle hålla under lång tid. Byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde. Då järnvägslinjerna genom Rimbo avvecklades flyttade de flesta av de stora industrierna från orten eller lade ner sin verksamhet helt. Konfektfabrikens lokaler representerar även denna utveckling då den idag fyllts med nya verksamheter.

Bärande karaktärsdrag

- L-formad industribyggnad om två våningar.
- Fasader av rött tegel.
- Stora och många fönster i trä som ger mycket ljusinsläpp.
- Kraftfull skorsten i tegel markerar särskilt industrikaraktären.
- Sadeltak.

Kulturhistorisk relevans och potential

I stadsbilden markerar konfektfabriken en viss geografisk gräns mellan området med äldre industribebyggelse i norr och mer sentida i söder. Den visar på sin tids omsorg för industribyggnaders utformning. Byggnaden är stor och till synes i gott skick. Den har stor påverkan på sin omgivning genom sin tydliga industriella karaktär med det typiska röda teglet. Byggnaden bedöms även förhållandevis tålig för att fortsätta användas för olika typer av verksamheter. Byggnaden är en av få i sitt slag och mycket viktig för läsbarheten av platsens tidsdjup och utveckling som modernt industriområde och bedöms därför viktig att bevara.

24. Café Prinsen

Rimbo - Tomta 10:31
Uppsalavägen 3
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden är uppförd som del i den ursprungliga centrumetableringen i Rimbo. Den har formen av en villa från omkring år 1910 i tidstypisk nationalromantisk stil. Byggnaden har sannolikt haft någon typ av verksamhet, möjligen hotell, i sig redan då. Enligt Rimbos första stadsplan var Uppsalavägen en av tätortens huvudgator. Kring den etablerades Rimbos allra första centrum med tågstation och till exempel apotek. Här anlades även den offentliga parken, vilken fastigheten Rimbo-Tomta 10:31 ligger mitt emot.

Byggnaden har omkring 1970-talet byggts till på framsidan med en volym som delvis dominerar intrycket av framsidan. Byggnaden har även tak av betongpannor samt färgsättning av gråbeige och mörkbrunt från samma period. I övrigt är byggnaden till formspråk och karaktär exteriört mycket välbevarad med bland annat bevarade originalfönster. Byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Bärande karaktärsdrag

- Villabyggnad om två våningar i nationalromantisk stil.
- Valmat säteritak med kraftigt markerad takfot. Mycket litet takutsprång.
- Småspröjsade fönster i trä målade i avvikande mörkare kulör än fasad. I övervåning bildar de delvis takkupor.
- Ljust putsad fasad. Frontespismotiv i fasad mot gata och trädgård.
- Burspråk för sidoentré.

Kulturhistorisk relevans och potential

Byggnaden på fastigheten Tomta-Rimbo 10:31 ansluter till den pampigare villabebyggelsen längre västerut längs Uppsalavägen. Den ansluter även till den äldsta centrumbildningen i Rimbo och bildar tillsammans med till exempel Järnvägsparken, stationshuset och apotekshuset en historisk miljö. Dessa tre byggnader är de enda byggnaderna kvar i denna del av tätorten som vittnar om platsens utvecklingshistoria som centrum, innan den modernistiska idén om gågata kom till. Relevansen av bevarande av byggnaden är ur ett lokalt och regionalt perspektiv därför hög. Byggnaden bedöms ha mycket god potential att stärka denna kulturhistoriska miljö ytterligare genom ett återställande till ett mer ursprungligt utseende av byggnaden. Tillbyggnaden från 1970-talet på byggnadens framsida skulle kunna rivas eller byggas om och fasaden skulle kunna färgsättas mer tidstypiskt.

2. Konsum

Bagaren 7 och 8
Köpmannagatan
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden består idag av två delar som båda är uppförda kring 1900-talets mitt. Den äldre delen består en affärsbyggnad om två våningar med sadeltak och fasad i gult tegel. Tidigare hade byggnaden stora skyltfönster i bottenvåningen. Dessa är idag igenmurade. Den något yngre delen av byggnaden är en till ytan större volym om en våning och platt tak. Tillbyggnaden har samma typ av gult fasadtegel. Byggnaden innehåller idag en snabbköpsbutik och har med stor sannolikhet gjort så sedan sitt uppförande, då kallat Konsum.

Kooperativa Förbundets matbutiker, Konsum, bildades genom konsumentförening och bidrog till matbutiker med många olika typer av varor under samma tak och att kraftigt pressa ner priserna på livsmedel. De startades i hela landet och konkurrerade ut de gamla lanthandlarna.

Matbutiken är uppförd längs med det som blev den nya huvudsakliga handelsgatan i Rimbo. Byggnaden representerar sin tids arkitekturstil och byggnadsideal med småskaliga handelshus i tätorters centrum. Den är till sin exteriör välbevarad och erbjuder ett tidsdjup till platsen. Byggnaden har ett högt kulturhistoriskt värde.

Bärande karaktärsdrag

- Centrumbyggnad i två sammanbyggda byggnadskroppar, en om två våningar med sadeltak, en om en våning med flackt tak.
- Fasad i gult tegel.
- Tillbyggnad om en våning har inga fönster i fasad.
- Matbutik i tätortens centrum

Kulturhistorisk relevans och potential

Köpmannagatan är idag gågata och den huvudsakliga handelsgatan i Rimbo. Den kan vara navet kring vilken ett starkare centrum kan formos. Konsumbyggnaden är den enda välbevarade äldre byggnaden längs denna gata. Den erbjuder därför ett viktigt perspektiv, dels till sin volym som mycket småskaligt handelshus i kontrast till större och modernare byggnader, och dels ett historiskt perspektiv som ger platsen ett tidsdjup. Byggnaden berättar på ett enkelt och tillgängligt sätt att den här handelsgatan har varit handelsgata i Rimbo sedan innan 1900-talets mitt och hur gatan gestaltades då. Byggnaden har där till en central funktion som matvarubutik för vilket den också är uppförd. Byggnaden bedöms mycket viktig att bevara för att läsbarheten av Rimbos utveckling ska bibehållas. Vid en utveckling av Köpmannagatan bör därför ett bevarande av byggnaden prioriteras och nya volymer bör i första hand förläggas till andra fastigheter. Eventuella exteriöra ändringar ska ske i samråd med antikvarisk expertis för att garantera att byggnadens och stadsrummets värde inte minskar.

8. Magasin

Ringduvan 1
Bangårdsvägen 19
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden bedöms vara uppförd under 1900-talets första år och utgör ett magasin på plintgrund utan eldstad. Fasad klädd i spontad träplank fönstren är småspröjsade. Taket är av sadelmodell och täckt med tegelpannor. Byggnaden har en mycket välbevarad karaktär med ursprungliga material och oförändrad volym.

Rimbo skapades genom medvetna initiativ att förlägga en järnvägsknut här. Järnvägen var främst ett transportmedel för varor. Dessa lastades om och förvarades och i viss mån distribuerades i Rimbo. Behovet av magasinsbyggnader i direkt närhet till spårområdet fanns därför. Denna byggnad berättar om Rimbos tillkomst och historiska förutsättningar. Byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Bärande karaktärsdrag

- Välbevarad magasinbyggnad med stomme av trä om en och en halv våning. Grund av plintar av huggen sten.
- Fasad av liggande träpanel struken med röd slamfärg.
- Enkla dörrar i trä med överljus. Målade i avvikande mörkare kulör.
- Småspröjsade fönster i trä. Fönsterinfattning och knutbrädor i avvikande ljusare kulör.
- Sadeltak täckt av tvåkupigt tegel.
- Ingen eldstad, ventilationsöppning likt skorsten i taknock.

Kulturhistorisk relevans och potential

Magasinet är det enda av sin typ bevarat i Rimbo. Den markerar en ålder och platsens tidigare användning intill järnvägsspåret. Byggnaden är välhållen och bedöms ha potential att fortsätta användas som förvaring men skulle även kunna användas för andra typer av verksamheter som inte innebär för stora ingrepp i dess karaktär.

Byggnaden har stor påverkan på sin omgivning av modernistisk bostadsbebyggelse genom sin kraftigt avvikande karaktär. Den erbjuder ett viktigt perspektiv, dels genom sin funktion som magasinsbyggnad för varor i direkt närhet till järnvägens spårområde, dels genom sin ålder och karaktär som ger platsen ett tidsdjup. Byggnaden berättar om Rimbos historia kring sekelskiftet som järnvägsknut med en annan ekonomi och byggnadstradition än idag. Byggnaden bedöms som högst relevant att bevara för att denna historia ska gå att utläsa i Rimbo.

7. Handels- och bostadshus

Ringduvan 1
Roslagsvägen 2
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Byggnaden är uppförd kring 1900-talets mitt i modernistisk stil. Den utgörs av en långsmal byggnadskropp om två våningar med fasad i gult tegel och valmat tak täckt med tegelpannor. Skyltfönster med verksamheter i bottenvåningen. Öster ut har byggnaden en i vardera hörn indragna entréterrasser som ramas in av stilfulla pelare i fasadtegel och räcke i smidesjärn. Byggnaden är uppförd i suterräng och har garageportar i trä mor öster.

Byggnaden har ett mycket välbevarat exteriört uttryck. Ursprungliga portar och fönster är i stor uträkning bevarade, fasaden är intakt och har inte förändrats. Kring 1900-talets mitt började tågtrafiken få konkurrens av bilen och delar av Rimbo anpassades istället till bilismen. Denna byggnad kan ses som ett uttryck för denna utveckling då centrumfunktioner förlades längs med bilvägar. Precis norr om fastigheten ligger en bensinmack med gammal bilverkstad.

Byggnaden är välbevarad och har ett tydligt modernistiskt uttryck med hög läsbarhet för sin tids arkitektur och byggnadsideal. Den bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Bärande karaktärsdrag

- Flerbostadshus om två våningar med butikslokaler i bottenvåning.
- Fasad av gult tegel.
- Valmat tak täckt av tegelpannor.
- Tre- och fyralufts-fönster i trä. Portar i trä.
- Indragna entrépartier med pelare
- Sidohängda garageportar i trä.

Kulturhistorisk relevans och potential

Byggnaden är välbevarad och visar tydligt på sin tids arkitektoniska ideal. Att en byggnad med butikslokaler placerats på platsen markerar att centrum börjat sprida sig något norr om järnvägen under 1900-talets mitt. Byggnaden bedöms generellt tålig för många typer av verksamheter. Modernismen är på andra håll väl representerad i Rimbo och byggnaden utgör inte något unikt exempel. Den är däremot i ovanligt gott skick och en god representant för sin tid.

6. Bostadshus

Sperlingen 1
Bangårdsvägen 23A
Särskilt värdefull byggnad

Motivering

Flerbostadshuset på fastigheten Sperlingen 1 har en brant takvinkel utan takutsprång och en taktäckning av enkupigt tegel. Fasaderna har en grov puts och tvåluftsfönster. Två entréer vetter mot norr, två åt söder med gemensam trädgård. Byggnadens bedöms vara uppförd under 1920- eller 30-talet i 1920-talsklassicistisk stil. Därefter har den genomgått en fasadrenovering med byte av puts, dörrar och fönster till dem vi ser idag samt takkupor år 1970. Troligtvis har putsen underhållits ytterligare under senare tid.

Byggnaden är en av de äldre flerbostadshusen i Rimbo. Den har delvis förändrats i sitt uttryck men har tydliga karaktärsdrag av 1920-talsklassicism kvar till exempel i volym, fönstersättning, takvinkel, taktäckningsmaterial och takfot.

Bärande karaktärsdrag

- Litet flerbostadshus om två våningar.
- Sadeltak med brant takvinkel täckt av enkupigt tegel.
- Inget takutsprång. Enkelt markerad takfot.
- Regelbunden fönstersättning, bågar av trä.
- Två entréportar
- Putsad fasad

Kulturhistorisk relevans och potential

Flerbostadshuset är ett av de äldsta bevarade av sin typ i Rimbo och motsvarande byggnad finns inte på annan plats i tätorten. De flesta samtida hus är villor. Det medför en hög relevans i den kulturhistoriska miljön då byggnaden fungerar som ett tidsdokument som visar att denna typ av bostad användes i Rimbo redan under 1920-talet. Byggnaden påverkar på så sätt sin omgivning och hänsyn behöver tas till denna i framtida planeringsarbete.

Byggnaden erbjuder centrumnära bostäder och har god potential att fortsatt fungera som flerbostadshus i anslutning till centrum. Byggnaden skulle bidra än mer till sin kulturhistoriska miljö genom ett återställande av fasad till utseende före år 1970 som finns avtecknat på ritning.

Kontakt

Emil Bergstén
emil.bergsten@wsp.com
Tel: 010-722 87 13

Kulturmiljögruppen
WSP Sverige AB
Arenavägen 7
121 88 Stockholm-Globen
T 010-722 50 00

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Kulturmiljökompetensen på WSP är bred, våra medarbetare finns över hela landet och har starka kompetenser som byggnadsantikvarier, arkitekturhistoriker, konstvetare, kulturgeografer, arkeologer och samhällsplanerare. Tillsammans ser vi till att WSP kan försörja myndigheter, allmänheten, företag, exploatörer och privatpersoner med tydliga underlag och utredningar, efter de senaste rönen inom kulturmiljöfältet.

www.wsp.com

